

УДК 82.09(477-192:438"19"

ПОСТКОЛОНІАЛЬНЕ ПРОЧИТАННЯ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО ПОГРАНИЧЧЯ ХІХ СТОЛІТТЯ

Марія БРАЦКА

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Інститут філології,
бульв. Тараса Шевченка, 14, Київ, 01601, Україна,
e-mail: mabracka@ukr.net*

Унаочнено особливості та доцільність застосування методологічного інструментарію постколоніальної критики щодо літератури українсько-польського помежів'я (насамперед ХІХ століття), з'ясовано потребу вибору та опрацювання номінативної термінології для явищ згаданої літератури, що мотивована необхідністю переосмислення польського кресознавчого дискурсу.

Ключові слова: постколоніальні студії, колонізатор, колонізований, українсько-польське помежів'я, «креси», багатокультурність.

Попри те, що мода на вивчення польськомовної (за деякими винятками) літератури, яка з'явилася на окраїнах колишньої Речі Посполитої (територіях сучасної Білорусі, Литви, України), тобто так званої у польському літературознавстві «кресової» літератури, минула в 90-х роках ХХ століття та на початку ХХІ століття, помітне періодичне повернення до наче незавершеної, вповні невербалізованої, а отже, не до кінця усвідомленої теми «кресів»/пограниччя. Загадати хоча б минулорічну міжнародну наукову конференцію в Бялистоці «Pogranicze/Wschód/Kresy a idee Europy» («Пограниччя/схід/креси та ідеї Європи») або тематичні панелі цього річного V Конгресу закордонної поліоністики в Ополі (наприклад, «Polskość a pogranicza», «Polska i polskość w języku»). Знаковим у цьому контексті є факт перевидання праці Болеслава Гадачека «Historia literatury kresowej» («Історія кресової літератури», 1-ше вид. – Щецін, 2008, 2-ге вид. – Краків, 2011). Звісно, форми подання старої проблеми модифікуються, проте сенс пошуків залишається той самий: «креси»/пограниччя стають для поляків категорією ідентифікації, пошуків тожсамості/польськості в добу глобалізації та кризи національних цінностей.

В умовах творення постімперського дискурсу українські вчені почали осмислювати категорії «креси»/«пограниччя» і застосовувати їх до опису тієї субкультури, що сформувалася на території багатосотлітнього співіснування, перетину і взаємодії кількох (не лише українського й польського) етносів, культур, літератур, мов, надаючи, певна річ, перевагу останній, як такій, що не містить елементів експансивності та відображає глибинні культурні взаємини народів, презентуючи унікальні зразки інтерференційності та синкретизму. Саме у ключі розуміння культурного польсько-українського погранич-

чя як результату спільних зусиль учасників культурного процесу, що творили окрему власну картину світу зі специфічними кодами міжкультурної комунікації, ведеться розробка цих явищ у працях сучасних українських дослідників [3; 6; 8].

Поза сумнівом, така перспектива вивчення літератури українсько-польського помежів'я розширює межі її інтерпретації та дає змогу поглянути на неї, зокрема, з погляду теорії культурних студій, яка, на думку Анни Бужинської, «утворює [...] широкий, інтердисциплінарний, багатоконтекстовий та історично змінний універсум будь-якого корисного в процесі читання знання, вона є галуззю, що не встановлює фундаментів, критеріїв чи обґрунтувань для інтерпретації літератури, а безперервно їх продовжує, забезпечуючи щоразу новими мовами й контекстами» [2, 461–462]. Ця теорія сприяє порушенню актуальних питань про популярність цього твору серед читачів конкретної епохи, про важливі на той час цінності, які сповідує твір, типи культурної поведінки, унаочнені у тексті [2, 441]. Нову мову і контекст в описі явищ помежівної літератури створює також теорія постколоніальних студій, яка в ситуації колишнього польського панування на українських землях, тривалої експансії та пізнішого ментального трактування «кресових» земель як власних має вмотивований ґрунт для досліджень. Адже поняття «колонізації» можна розглядати як будь-які дії, спрямовані на встановлення на чужих землях власної політичної, економічної, культурної домінації, що переконливо довела Е. Томпсон [10]. І хоча польські науковці часто не сприймають цю методологію, факт, що Річ Посполита провадила колонізаторську політику і сама зазнавала впливу колонізаторів, залишається незаперечним [16]. Інструменти постколоніальних досліджень дають змогу відшукати у текстах (не лише літературних) доби колонізації схеми, практики, моделі поведінки, засоби мовлення, що створюють своєрідну вертикаль, яка допомагала владі, забезпечувала їй моральне алібі, формувала відповідний аксіологічний дискурс, стверджуючи її легітимність, моделювала механізми творення фігури колонізатора та колонізованого [13, 2]. Мета нашого дослідження – проаналізувати доцільність застосування положень постколоніальної критики до вивчення літератури українсько-польського пограниччя XIX століття, показати специфіку польського колоніального дискурсу та її відображення в літературі.

Як стверджує Е. Томпсон, «постколоніальні дослідження – це частина самокритики» [9, 14], отже, вони вимагають неабиякої сміливості від дослідника, який мав би впровадити відповідну термінологію (колонізатор, колонія, колонізований, що в сучасному розумінні належить до іншого цивілізаційного щабля розвитку) та вказати на певні негативні риси національного характеру, елементи національної свідомості. Марія Яньон – чи не найбільший авторитет у галузі польської гуманітаристики – окреслила місце сучасної Польщі у постколоніальному просторі, відзначивши, що «процеси загарбницької колонізації Польщі в XIX і XX століттях та протилежні їм мрії Сенкевича про колонізацію інших, що сформували парадоксальну польську постколоніальну ментальність. Вона проявляється в почутті безсилля і поразки, розумінні низької вартості й периферійності країни... Цьому доволі поширеному почуттю меншовартості щодо “Заходу” у сфері цієї ж парадигми протиставляється месіанська гордість у вигляді нарації про наші виняткові страждання й заслуги, про нашу велич і вищість над “не-

моральним” Заходом, про нашу місію на Сході» [14, 12]. Ці твердження ще раз підкреслюють потребу прочитання багатой літератури українсько-польського пограниччя XIX і XX століття крізь призму постколоніальної теорії та унаочнення її специфіки.

У контексті постколоніальної критики контроверсійного забарвлення набувають основні поняття дискурсу про історію, літературу і культуру цього часопростору, впроваджені й широко вживані у польській науці, – «креси», «кресовість». Богуслав Бакула прямо вказав на їх походження зі словника колоніальної дійсності [1, 17]. Натомість інші польські дослідники переважно намагалися вказати на історичність і нейтральність цієї категорії (Едвард Касперський: «...назва “польські східні креси” визначає лише історичну політичну, територіальну, суспільну і культурну дійсність, яка тривала кілька сотень років і перестала існувати після 1945 року. Те, що для багатьох “ці поняття є надто емоційними і мають негативні конотації”, не є справою науки про історію, а справою індивідуальної вразливості, суспільної психології або смаків» [15, 18]). Подібний погляд висловив і Станіслав Ульш: «Нині феномен Кресів є передовсім культурною категорією. Креси набули символічного і сублімованого вигляду, означаючи певний стан свідомості, тип вразливості та уявлень, інакше кажучи, стали картиною світу. [...] Певним чином Креси відірвалися від територій і етнічних груп, живучи та розвиваючись лише в думках людей. Відтак воно стало знаряддям опису і мислення про світ [...]. Зміст поняття переростає з географічно-просторового у міфічний, стосується вже не стільки речей, скільки цінностей» [11, 29]). При цьому важко заперечити, що саме поняття «креси», яке іманентно свідчить про існування центру, тобто якогось кращого, цивілізованішого світу, і підкреслює периферійність, вторинність Іншого, «...є поняттям імперіалістичним, оскільки скероване на ідеалізацію польського стану осілості...» [1, 21], а саме кресознавство – «це польський спосіб домінування, реструктуризації і набуття втраченої влади на “кресах”, спосіб відновлення пам’яті про ту владу та її символічне утвердження в колективній польській пам’яті» [1, 20].

«Креси» – колишня географічна реалія, яка фактично втратила сенс існування, стала безпредметною, залишилась лише в образах та символах, унаслідок стану польського економічного перебування на білоруських, литовських чи українських землях, унаслідок певних політичних та суспільних намірів і планів, пов’язаних із народами цих земель, міцно вкорінилася у колективній свідомості польського народу, в його історичній пам’яті; як інтегральна частина польського мислення про світ, перетворилася в ідеологічну категорію, що міцно утримується у традиційній мові міжкультурної комунікації. Поняття «креси» семантично багатошарове: у ньому інтерферуються елементи локального міфу, національної мартирології, місцевої історіографії та історіософії, незаперечних правд і цінностей, а все це обрамлено експресивністю, експансивністю, полоноцентризмом, тобто рисами імперіальної переваги, етнічної вищості. Якби і справді сучасні польські дослідники слідом за Б. Бакулою відокремилися від «форми польської ідеологізації минулого» та писали про «мультикультурну, рівноправну форму співіснування народів на теренах колишньої І Речі Посполитої, а потім – на стику держав, народів, перемішаних у XIX і першій половині XX століття» [1, 19], не було б підстав писати про постколоніальний стан свідомості. Позірно нейтральним, проте

принаймні позбавленим конкретної територіальної, ідеологічної прив'язки є визначення соціолога Гжегожа Бабінського, який зауважив, що «креси – це певний тип пограниччя, на якому сформована політично-культурна спільнота перебуває в контактах із групою, частіше групами, етнічно і політично менш розвиненими і визначеними» [12, 50]. Таке трактування не викликало б застережень, адже словосполучення «перебуває в контактах» саме по собі не несе негативного, сторонницького навантаження. Варто визнати, що про автохтонний український етнос, який становив більшість на землях Київщини, Волині, Поділля, Галичини, на початку XIX століття важко говорити як про сформовану націю – процеси пробудження модерної української свідомості на Лівобережжі й у Галичині тільки-но починали відбуватися. Мало того, «сформована політично-культурна спільнота» виявилася настільки культурно слабкою, що переклучилася на інший культурний код, унаслідок чого утворилася унікальна ситуація, коли домінуюча імперська культура живиться культурою підпорядкованою, маргіналізованою: другорядною, неінтелектуальною усною народною творчістю, традицією, яка стає ідейною, тематичною, стилістичною домінантою в частині імперської літератури. З такої дослідницької перспективи не можна не трактувати український (білоруський, литовський, єврейський) чинник як рівноправний, рівновартісний у культурному діалозі на пограниччі. Наукова дійсність, на жаль, є іншою. Багато учених дивляться на «креси» з позицій полоноцентризму, не насмілюючись або не маючи можливості з певних причин змінити перспективу та поглянути на дискурс «кресів» очима Іншого¹. Власне, «ідеалізація мультикультурності, в центрі якої перебуває Польща, як засіб і єдиний ключ до розуміння світу “кресів” у його цілості» [1, 20] та свідчить про подальше існування часом неусвідомлених колоніалістських прагнень і залишається найбільшою загрозою для вивчення літератури українсько-польського пограниччя. За таких умов обґрунтованим здається вжиток багатофункціонального й інтердисциплінарного поняття «пограниччя», адже, незважаючи на прив'язку до кордонів, воно має ознаки екстериторіальності й загальнодоступності, позначають простір, де відбувається міжкультурна комунікація, міжмовна інтерференція, літературна дифузія.

Прочитання літератури українсько-польського помежів'я крізь призму постколоніальних студій передбачає виокремлення й опис риторичних прийомів, мовних засобів, способів нарації, всіх тих образних, текстових форм, які відкрито або завуальовано спрямовані на підтримку домінування колонізатора. Важливо пам'ятати, що колоніальний дискурс моделюється не лише текстами, що містять виражену колоніальну ідеологію, а сукупністю практик і правил побудови текстів та вираження потрібного змістового навантаження [1, 17]. Необхідно згідно з теорією постколоніальної критики верифікувати (не)свідомо сформульовані у текстах більшості поетів і письменників помежів'я прагнення максимальної вищості (насамперед цивілізаційної) щодо українського етносу, привласнення культурних цінностей (ствердження автентичності традицій, старовинності фольклору українського народу, оригінальності етнографії) (згадати хоча б творчість М. Грабовського, О. Грозу, Е. Галлі, Теодора-Томаша Єжа). Одним із найважливіших

¹ У цьому контексті варто згадати книжку Данути Сосновської «Inna Galicja» («Інша Галичина». – Варшава, 2008). Див. рецензію на неї Міхаеля Мозера [4].

завдань у цьому контексті є ревізія канонічної історії, авторська візія якої часто-густо слугує певним ідеологічним цілям та збереженню пам'яті про імперську традицію, в якій колонізований народ є лише засобом для досягнення мети або контрастом рівня цивілізаційного розвитку (історичні романи М. Грабовського, Міхала Чайковського, Т.-Т. Єжа, Яна Захар'яевича). Постколоніальна критика дає можливість викрити в літературі українсько-польського пограниччя ХІХ століття мову, засоби і способи впровадження різних критеріїв трактування етнічних і культурних образів Свого й Іншого та причин відчуження, негачії, забуття Чужого. З такої перспективи продуктивним є вивчення гібридності та культурної багатовалентності, мішаної тожсамості (випадки Юзефа-Єжи Гординського/Юрія Федьковича або Павлина Свенціцького/Павла Свого і навіть літературних героїв – Вернигори, Сави Цалинського, Костя Булія). Постколоніальні студії дають змогу змінювати структуру мислення і мови про колонізаторське минуле та іноді ще проступаючу колонізаторську свідомість, переглядати традиційні образи і стереотипи, деконструювати полоноцентричне бачення світу.

Варто пам'ятати, що понад сто років Польща існувала, як сказав би Едвард Саїд, в «уявній географії» – під політичним і культурним тягарем інших імперій. Польський народ чудово знає, як виглядає стан колонізованих і водночас колонізаторів. Будучи колонізованими, польські землевласники, а серед них і культурна інтелігенція ХІХ століття, дотримувалися поведінки колонізатора: керуючись принципами патріархального стосунку до підданих, обстоювали власну вищість, право панування, правоту історичних поглядів, привласнювали собі право справедливості, відмовляли поневоленому народові у здатності побудови підвалин самостійності, постулювали свою цивілізаційну місію. Причому одночасно боролися проти російського й австрійського імперіалізму, викривали політику його агресивного домінування, заходи поширення влади над колонізованими (проза Павлина Свенціцького, Я. Захар'яевича).

Проте глибший аналіз літератури пограниччя показує, що не так легко вдається екстраполювати тези постколоніальної критики на українсько-польську історичну і культурну дійсність. Оминаючи згадувані емоції, які апріорі закладені в історії досліджуваного помежів'я, варто зупинитися на аспектах невідповідності теорії практиці. Однією з найважливіших рис свідомості британського суспільства щодо образу Орієнту, за словами Едварда Саїда, було вміщення його в іншому часопросторі, дистанціювання від колонізованої культури при одночасному загальному позитивно-поблажливому акцентуванні стану ідентичності, близькості, давніх взаємин [7, 723]. Письменники українсько-польського пограниччя ХІХ століття поки що не творять «польського острова» в «українському морі»¹, не відокремлюються, натомість інтегруються із колонізованою

¹ Метафора, запозичена із праці Дороти Сапи «Między polską wyspą a ukraińskim morzem. Kresy południowo-wschodnie w polskiej prozie 1918–1988» («Між польським островом і українським морем. Південно-східні креси в польській прозі 1918–1988», Краків, 1998). Варто відзначити, що в період, який аналізує авторка (бурхливе ХХ століття), «польський острів» почав означати самотність, чужість, іншість, відчуття облоги, натомість «українське море» стало несуттєвим фоном, поблажливим доповненням існування, навіть загрозою. У ХІХ столітті взаємні відносини польськості й українськості ще не були такими напруженими.

культурою, виходять з локального мікрокосмосу, презентуючи цікаві зразки культурної гібридності та багатовалентності (тут варто загадати постаті Томаша Падури, М. Чайковського, П. Свенціцького чи явище балагульщини). Польські інтелектуали, митці ХІХ століття, прописуючи колонізаторські прагнення на різних рівнях публіцистичних і художніх текстів, створили амбівалентний автообраз (часом надто позитивний, а іноді відкрито або й приховано критичний), а не однозначно позитивний імідж, як цього вимагає канонічний колонізаторський текст. Презентація власної польської традиції (беззаперечно найдавнішої та найшляхетнішої) часто-густо не переважає над величиною та глибиною української традиції (дбайливо зібраної представниками колонізаторів), а загалом справа зіставлення культур та визначення вищості однієї з них поступається у ХІХ столітті перед загальнонаціональною справою політичного характеру – відбудовою державного організму Речі Посполитої. Саме у цьому аспекті в колонізаторському дискурсі прочитується найбільше розчарування та поразка. Попри величезні можливості впливу колишній колонізатор не використав потенціал свого колонізованого для реалізації власної мети, болісно руйнуючи в такий спосіб міф власної потужності, сили, вищості, успіху цивілізаційної місії. Так чи так невдалі спроби заохочення широких верств українського населення до участі в польських визвольних повстаннях 1831 чи 1863 років або бажані літературні проєкції політичних подій унаочнює творчість Т. Падури, М. Чайковського, Т.-Т. Єжа (Зигмунта Мілковського), Я. Захар'яевича, П. Свенціцького та інших. Тож польський письменник, публіцист, мемуарист з українсько-польського пограниччя ХІХ століття ніколи не перебуває поза об'єктом свого висловлення (навіть якщо фізично перебуває поза ним), як це показує Е. Саїд на прикладі відношень орієталіст – Орієнт [7, 729]. Його екзистенція, чи то на рідній землі, чи то в еміграції, невіддільна від часопростору України, Поділля, Волині, Галичини, він визнає локальну мораль і цінності, переносючи їх зі собою в інші політичні й культурні реалії.

Змушує замислитися ще один аспект. Зрозуміло, що у багатонаціональній історичній і культурній спадщині Речі Посполитої наявна велика українська частка. Вивчити її – це зрозуміти інтегральну частину себе, свого українського набутку, з одного боку, а з іншого – показати у загалом полоноцентричному кресознавчому дискурсі ту роль, яку відіграв хронотоп України, її традиція та культура, тобто вписати українсько-польський досвід помежівного існування в польську історіографію та польську національну свідомість. Немає сумніву, що український полоніст, вивчаючи літературу українсько-польського помежів'я із перспективи свого досвіду, більш докладно і прискіпливо виокремив би й описав елементи колонізаторського дискурсу, вказуючи на факт, як польське домінування на «кресах» зверхньо трактувало український народ, пригоршнями черпаючи з його духовної скарбниці. Такого роду праця показала б насамперед елементи національної свідомості польського народу, була би більшою мірою корисною для його представників, адже мотивувала б до переоцінки канонічних цінностей, перегляду панівного автостереотипу та стереотипу Іншого. Натомість українському дослідникові в такому випадку випала б роль доводити повноцінність українського народу та культури, його права на самоствердження (що, власне кажучи, не потребує

доведення), тим самим надаючи такій роботі, за словами Марка Павлишина, антиколоніального характеру, характеру заперечення колоніалізму, протесту проти колишніх колоніальних аргументів і цінностей [5, 67]. Значно продуктивнішими, на нашу думку, видаються намагання свідомо використати досвід колоніалізму для формування новітньої свідомості – вивчати цю літературу із залученням інструментарію постколоніальної критики з особливим урахуванням багатокультурної природи пограниччя, показання елементів, що взаємотворили унікальну культуру пограниччя. Тож слушною здається позиція дослідника, який, виокремивши етнічно й культурно різні елементи багатокультурної спадщини помежівної літератури, зміг би використати власний культурний вантаж знань, враховуючи водночас культурні парадигми Інших, ретельно й об'єктивно показуючи участь кожного народу у творенні локальної субкультури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бакула Б.* Креси без взаємних викреслювань / Богуслав Бакула // Критика. – 2010. – Ч. 1–2. – С. 16–22.
2. *Бужинська А.* Культурологічний поворот теорії / Анна Бужинська // Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. / упоряд. Б. Бакули; за заг. ред. В. Моренця; пер. з польськ. С. Яковенка. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 429–467.
3. *Єршов В.* Польська мемуаристична література Правобережної України доби романтизму : монографія / Володимир Єршов. – Житомир : Полісся, 2010. – 454 с.
4. *Мозер М.* Що нам дає погляд з польських палаців / Міхаель Мозер // Україна модерна. – 2010. – № 5 (16). – С. 295–302.
5. *Павлишин М.* Козаки в Ямайці: постколоніальні риси в сучасній українській культурі / Марко Павлишин // Слово і час. – 1994. – № 4–5. – С. 65–71.
6. *Радишевський Р.* «Українська школа» в польському романтизмі як міжнаціональна літературна формація / Ростислав Радишевський // Слов'янські обрії : доповіді : Міжнародний з'їзд славістів (10.09. – 16.09.2008, Охрид) / НАН України. Укр. комітет славістів. – К., 2008. – Вип. 2. XIV – С. 572–596.
7. *Саїд Е.* Орієнталізм (фрагменти) / Едвард Саїд; пер. з англ. Д. Городиської // Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. – 2-ге вид., доп. – Львів : Літопис, 2001. – С. 719–737.
8. *Сухомлинов О.* Культурні пограниччя: новий погляд на стару проблему : монографія / Олексій Сухомлинов. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток Лтд», 2008. – 212 с.
9. *Томпсон Е.* Після колонії / Ева Томпсон // Український тиждень. – 2008. – № 30. – С. 14–19.
10. *Томпсон Е.* Трубадури імперії : Російська література і колоніалізм / Ева Томпсон; пер. з англ. М. Корчинської. – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2006. – 368 с.
11. *Ульяш С.* Література пограниччя – пограниччя літератури (Феномен східних Кресів у польській літературі міжвоєнного двадцятиліття) / Станіслав Ульяш. – К. : Університет «Україна», 2011. – 256 с. – (Серія «Київські полоністичні студії»; ХХ).
12. *Babiński G.* Pogranicze polsko-ukraińskie. Etniczność, zróżnicowanie religijne, tożsamość / Grzegorz Babiński. – Kraków : Nomos, 1997. – 279 s.
13. *Dąbrowski M.* Kresy w perspektywie postkolonialnej / Mieczysław Dąbrowski // Porównania. – 2008. – № 5. – S. 1–20.

14. *Janion M.* Niesamowita Słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury / Maria Janion. – Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2006. – 359 s.
15. *Kasperski E.* Przeszłość, romantyzm, literatura. Głos w dyskusji polonisty z ukrainistą / Edward Kasperski // Przegląd Humanistyczny. – 2006. – № 1. – С. 11–24.
16. *Kowalski M.* Kolonie Rzeczypospolitej / Marek Kowalski. – Warszawa : Bellona, 2005. – 368 s.

*Стаття надійшла до редакції 10.09.2012
Прийнята до друку 22.11.2012*

POSTCOLONIAL READING OF LITERATURE OF UKRAINIAN-POLISH BORDERLAND OF XIX CENTURY

Mariya BRATSKA

*Taras Shevchenko National University of Kyiv, Institute of Philology,
14, Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, 01601, Ukraine,
e-mail: mabracka@ukr.net*

The article presents the features and feasibility of methodological tools of postcolonial criticism in relation to Ukrainian-Polish borderland's literature (especially in the XIX century), it deals with the demand of selection and processing of nominative terminology for the phenomena of mentioned literature, motivated by the need to reconsider the Polish «Kresy» discourse.

Key words: postcolonial studies, colonizer, colonized, Ukrainian-Polish borderland, «Kresy», multiculturalism.

ПОСТКОЛОНИАЛЬНОЕ ПРОЧТЕНИЕ ЛИТЕРАТУРЫ УКРАИНСКО-ПОЛЬСКОГО ПОГРАНИЧЬЯ XIX ВЕКА

Мария БРАЦКА

*Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко,
Институт филологии,
бульв. Т. Шевченко, 14, Киев, 01601, Украина,
e-mail: mabracka@ukr.net*

Представлены особенности и целесообразность применения методологического инструментария постколониальной критики по отношению к литературе украинско-польского пограничья (прежде всего XIX века), выяснено необходимость выбора и обработки номинативной терминологии для явлений данной литературы, мотивированной потребностью переосмысления польского кресоведческого дискурса.

Ключевые слова: постколониальные исследования, колонизатор, колонизированный, украинско-польское пограничье, «кресы», поликультурность.